

ความสัมพันธ์ระหว่างความเห็นอกเห็นใจลูก สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูก ความคาดหวังในการเรียน และแรงจูงใจใฝ่อำนาจ กับเจตคติต่อการให้อิสระลูก ในการเลือกเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่

The relationships between Empathy, The parent-child relationship, Parental Expectation, and Motive Power in Parent attitude towards giving children the freedom to choose higher education of parents

ลภัสรดา ซื่อตรง*

Lapasrada Suetrong

กฤษิกร ธนทร์ชต์*

Kritsikorn Thanutruch

กิตติชัย ประกิระสา*

Kittichai Prakirasa

ปภันนันท์ มีสีห์ไชย*

Phaphannan Meeseechai

ศุภรา ปริญาณภาพ*

Suphara Pariyanupap

ดารวันต์ รักษัตย์**

Darawan Raksat

ชญญา ลีศัตร์ฟูาย***

Chanya Leesattrupai

* นิสิตปริญญาตรี หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Bachelor's Degree of science in psychology Students, Srinakharinwirot University

** อาจารย์ประจำสาขาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์ที่ปรึกษา

E-mail: darawan@g.swu.ac.th

Psychology lecturer, Srinakharinwirot University Advisor, Email: darawan@g.swu.ac.th

*** อาจารย์ประจำสาขาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม E-mail: chanya@g.swu.ac.th

Psychology lecturer, Srinakharinwirot University Co-advisor, Email: chanya@g.swu.ac.th

Received: 16 July 2021, Revised: 28 August 2021, Accepted: 3 September 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่า ตัวแปรความเห็นอกเห็นใจลูก สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูก ความคาดหวังในการเรียน และแรงจูงใจใฝ่อำนาจ มีอิทธิพลในการทำนายต่อเจตคติต่อการให้อิสระลูก ในการเลือกเรียนระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ กลุ่มตัวอย่าง คือ พ่อแม่ที่มีลูกกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2563 และลูกมีอายุตั้งแต่ 15-19 ปี จำนวน 154 คน ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเป็นขั้น (Stepwise)

ผลการวิจัย พบว่า ความเห็นอกเห็นใจลูก แรงจูงใจใฝ่อำนาจ สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูก และความคาดหวังในการเรียน มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนระดับอุดมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความเห็นอกเห็นใจลูก และสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูก มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ ในขณะที่ ความคาดหวังในการเรียน และแรงจูงใจใฝ่อำนาจ มีความสัมพันธ์ทางลบกับเจตคติต่อการให้อิสระลูก ในการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ นอกจากนี้ ความเห็นอกเห็นใจ แรงจูงใจใฝ่อำนาจ และความคาดหวังในการเรียน สามารถร่วมกันทำนายเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ ได้ร้อยละ 30.5 โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลในการทำนายเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนในระดับ อุดมศึกษาของพ่อแม่ได้ดีที่สุด คือ ความเห็นอกเห็นใจลูก ($\beta = .033$)

คำสำคัญ: เจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียน, ความเห็นอกเห็นใจลูก, แรงจูงใจใฝ่อำนาจ, สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูก, ความคาดหวังในการเรียน

Abstract

The aim of this research was to study the factors that have an influence on the prediction of parental attitudes toward giving children the freedom to choose higher education. The factors used in this research were empathy, the power motive, the parent-child relationship, and the parental expectation toward the education of their child. The representative sample of this study was a total of 154 parents who have children that are currently studying in senior high school, aged 15 to 19 years. The presentative sample group that were applicable to requirements were picked by purposive sampling. In this study, we analyzed the data with Pearson correlation coefficient and stepwise multiple regression.

All of the data pointed to the following outcome that empathy, power motive, parent-child relationship, and parental expectation for their child's education, were related to the dependent variable, with a statistically significant difference at the .01 level. Whereas empathy and the parent-child relationship have a positive correlation to parental attitudes toward giving children the freedom to choose higher education, the power motive and the expectation of parents

toward the education of their child have a negative correlation. Furthermore empathy, power motive, and parental expectation toward their children's education can have a 30.5% influence on the prediction of parental attitudes toward giving children the freedom to choose higher education. Empathy is the most influential variable. ($\beta = .033$)

Keyword: parental attitudes toward giving children the freedom to choose higher education, empathy, power motive, parent-child relationship, parental expectation toward the education of their child

บทนำ

ในปัจจุบันองค์การอนามัยโลก (WHO) ได้มีการจัดอันดับประเทศที่มีอัตราการฆ่าตัวตายสูงที่สุดในโลกเมื่อปี พ.ศ.2562 โดยประเทศไทยมีอัตราการฆ่าตัวตายสูงสุด ติดอันดับ 32 จาก 183 ประเทศ จากการสำรวจสถิติของกรมสุขภาพจิตปี พ.ศ. 2562 พบว่าอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จของประชากร อายุ 10-19 ปี มีอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จจำนวน 111 คน ซึ่งมีอัตราเฉลี่ยที่ 2.51% ต่อประชากรหนึ่งแสนคน (กรมสุขภาพจิต, 2562, ออนไลน์) โดยพบว่า หนึ่งในสาเหตุที่ทำให้ประชากรวัยรุ่นฆ่าตัวตายเป็นจำนวนมาก คือ อัตราการแข่งขันที่สูงมากขึ้น โดยเฉพาะสภาพสังคมของประเทศไทยที่มีการแข่งขันสูงทั้งทางการเรียนและการทำงาน ทำให้วัยรุ่นที่เรียนอยู่ในสถานศึกษาเกิดความกดดันและความเครียดที่จะต้องประสบความสำเร็จในทุกด้าน ซึ่งความเครียดดังกล่าวนอกจากมีสาเหตุสำคัญมาจากตัววัยรุ่นเองแล้ว สภาพแวดล้อมอันได้แก่ ครอบครัว ก็เป็นสาเหตุสำคัญอีกอย่างหนึ่ง

ครอบครัวยังถือเป็นสภาพแวดล้อมที่มีความใกล้ชิดกับเด็กวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาอยู่มาก โดยสังคมไทยพบว่า ในสังคมไทยมักมีการควบคุมให้ลูกทำในสิ่งที่พ่อแม่ต้องการ ทั้งจากความคาดหวังให้ลูกมีชีวิตที่ดี หรือจากความต้องการให้ลูกประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับการศึกษาของ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540, น. 365-366, อ้างถึงใน พิบูล ทรัพย์โชค, 2550, น. 2) ได้กล่าวไว้ว่า บิดามารดาจะใช้เด็กเป็นเครื่องบ่งบอกสถานะของตน ทั้งการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในคณะ สาขาของมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง ไปจนถึงการมีอาชีพการงานที่มั่นคง ทำให้พ่อแม่มักจะต้องการให้ลูกมีการศึกษาและการทำงานที่โดดเด่น จึงไม่ให้ลูกมีอิสระในการเลือกเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา และเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกเส้นทางของลูกทั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือ พ่อแม่มักมองว่าการศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะกำหนดเส้นทางอาชีพในอนาคตของลูก การจะเลือกเรียนในสาขาวิชาใดก็จึงต้องทำการเลือกอย่างระมัดระวัง ทำให้หลายครั้งพ่อแม่อาจมีการโน้มน้าวหรือบังคับให้ลูกตัดสินใจเลือกเรียนในเส้นทางที่พ่อแม่ต้องการ หรือมองว่าเป็นเส้นทางที่นำไปสู่ความสำเร็จ จึงพบได้ในหลายกรณีที่ลูกไม่สามารถเลือกเรียนในสาขาที่ตนต้องการได้ แต่ต้องเลือกตามความพึงพอใจของพ่อแม่ ในงานวิจัยของอดิศักดิ์ มิดดี, ณัฐพล ผู้เทียมใจ และไสว ศิริทองถาวร (2563, น. 495) แสดงให้เห็นว่าการเรียนสาขาที่ไม่ตรงกับความสนใจหรือความถนัด ส่งผลให้เกิดการลาออกจากมหาวิทยาลัยกลางคัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อัมพร โอตระกูล (2524, อ้างถึงใน สุกัญญา ทารส, 2562, น. 25) ที่กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้ผู้เรียนไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียน โดยปัจจัยด้านพื้นฐานความคิดเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีความสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนมีความคิดที่จะสอบเข้าเรียนใหม่ เนื่องจากผู้เรียนมีอคติต่อวิชาที่เรียน ไม่มีความรู้สึกรักในคณะสาขาที่เรียน ทำให้ต้องฝืนใจเรียนเพราะสอบเข้าได้หรือเพื่อให้ทางบ้านพอใจ ทว่ายังมีอีกหลายกรณีที่ลูกไม่สามารถ

ทำการออกกลางคันได้เพราะครอบครัวไม่ยินยอม เป็นผลให้ลูกต้องทนอยู่กับความคับข้องใจที่ยังไม่สามารถจัดการได้ ซึ่งอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าไปสู่ภาวะซึมเศร้าและการฆ่าตัวตายในที่สุด ทั้งนี้จะพบได้บ่อยในวัยรุ่นอายุ 15-18 ปี หรือกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมปลาย เนื่องจากเป็นช่วงที่ต้องตัดสินใจเกี่ยวกับเส้นทางอาชีพของตัวเอง และเลือกคณะสาขาในการเรียนระดับอุดมศึกษา พ่อแม่ของเด็กวัยนี้จึงเกิดความกังวลเกี่ยวกับตัวเลือกการศึกษาของลูกและเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการให้อิสระทางการศึกษาของพ่อแม่ Neil (1996, อ้างถึงใน ผกาพรรณ นันทวิชาติ, 2549, น. 32) ได้เสนอแนวคิดของ Summerhill ซึ่งอธิบายถึงการศึกษาที่มุ่งให้อิสระและเสรีภาพอย่างเต็มที่แก่ผู้เรียนทั้งในด้านการเรียนและการปกครองตนเอง โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกอย่าง การเรียนเป็นเรื่องของการเลือก ไม่บังคับ เพราะต้องการให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง อีกทั้งมีความเชื่อว่าเด็กเกิดมาพร้อมกับความเฉลียวฉลาดและมีความคิดที่ตรงกับความเป็นจริง ถ้าปล่อยให้เด็กพัฒนาตนเองอย่างมีอิสระปราศจากการควบคุม ก็จะสามารถพัฒนาตนเองไปได้มากที่สุดที่จะทำได้ตามศักยภาพและความสนใจ ซึ่งจากการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการให้อิสระทางการศึกษาของพ่อแม่ นั้น พบว่า รูปแบบการเลี้ยงดูของพ่อแม่ก่อให้เกิดการให้อิสระทางการศึกษาของลูก สอดคล้องกับการศึกษาของ Scheafer (1965, อ้างถึงใน บัณฑิตวิเศษ จากตุ๊กตญาประทีป, 2558) ที่ได้ทำการวิเคราะห์หามีต้องประสงค์ประกอบจากแบบวัดจำลองเพื่ออธิบายพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ โดยมีมิติที่เกี่ยวข้องกับการยอมให้ลูกมีอิสระในการเลือกเส้นทางการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา นั่นคือ มิติการให้อิสระทางจิตและการควบคุมทางจิต เป็นวิธีการและแนวทางทางจิตวิทยาที่พ่อแม่ใช้ในการควบคุมหรือส่งเสริมกิจกรรมและพฤติกรรมเพื่อยับยั้งหรือสนับสนุนให้ลูกได้พัฒนาอัตลักษณ์ของตน เช่นเดียวกับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่แบบเฮลิคอปเตอร์ (Helicopter Parenting) ของ Ginott (1969) ที่เกี่ยวข้องกับการให้อิสระทางการศึกษาของลูก โดยได้อธิบายถึงลักษณะของผู้ปกครองที่ดูแลใส่ใจลูกอย่างใกล้ชิดมากกว่าที่ควร ตั้งแต่เรื่องของการเรียนไปจนถึงการดำเนินชีวิต ซึ่ง Ginott ได้แบ่งลักษณะของผู้ปกครองไว้ 3 ลักษณะ คือ 1. ผู้ปกครองที่ปกป้องลูกมากเกินไป ไม่อยากให้ลูกตกอยู่ในความเสี่ยงและความผิดพลาด 2. ผู้ปกครองที่ออกคำสั่งบัญชาลูก โดยเชื่อว่าประสบการณ์และความรู้ของตนนั้นจะช่วยให้ลูกไปสู่ความสำเร็จได้ 3. ผู้ปกครองที่คอยอำนวยความสะดวกแก่ลูกเกินควร ซึ่งเกิดจากความปรารถนาดี ต้องการให้ลูกใช้ชีวิตอย่างสุขสบาย

อีกทั้งจากการศึกษางานวิจัยเพิ่มเติมของ Baumrind (1971, อ้างถึงใน ดุลยา จิตตะยโคตร, 2552) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของเด็กและรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนจิตศึกษาทัศนคติของพ่อแม่ที่ส่งผลต่อรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู พบว่าการอบรมเลี้ยงดูเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากเจตคติของพ่อแม่

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติ พบว่ามีหลากหลายปัจจัยที่เกิดจากตัวบุคคลและสังคมสภาพแวดล้อม ปัจจัยตัวบุคคล เช่น ความเห็นอกเห็นใจ เมื่อบุคคลมีความเห็นอกเห็นใจในผู้อื่นมาก ก็ส่งผลให้มุมมองและความรู้สึกต่อผู้อื่นเกิดความเปลี่ยนแปลง และเกิดการปรับเปลี่ยนเจตคติในที่สุด (Clore & Jeffery, 1972, p. 101) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Clore and Jeffery (1972) ที่ระบุว่าความเห็นอกเห็นใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติในระยะยาว

อีกหนึ่งปัจจัยส่วนบุคคลที่สัมพันธ์กับเจตคติ คือ แรงจูงใจใฝ่อาณาจ จากการศึกษาวิจัยของ Foder, Wick and Hartsen (2006, citing in Busch, 2018, p. 338-339) ผลการศึกษาพบว่าผู้เข้าร่วมที่มีแรงจูงใจใฝ่อาณาจมาก มีแนวโน้มที่จะมีเจตคติทางลบต่อผู้สมัครที่มีบุคลิกภาพไม่เชื่อฟังผู้บังคับบัญชา

มากกว่าผู้สมัครที่มีบุคลิกภาพและเจตคติในการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา และเลือกผู้สมัครที่มีบุคลิกภาพและเจตคติในการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชาเข้าทำงานมากกว่า จึงสรุปได้ว่าแรงจูงใจใฝ่อำนาจส่งผลต่อเจตคติ

สำหรับด้านปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อมนั้น พบว่า สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูก เป็นปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเจตคติของบุคคลเช่นกัน เนื่องจากครอบครัวเป็นกลุ่มสังคมที่มีความใกล้ชิดกับตัวบุคคลที่สุด และเมื่อบุคคลมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวมาก ก็มีแนวโน้มสูงที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติไปตาม ดังที่ สุปาณี สนธิรัตน์ และคณะ (2541, น. 373 อ้างถึงใน ดวงเนตร เขยประเสริฐ, 2551, น. 14) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อเจตคติ นั่นคือ ครอบครัวพ่อแม่ที่มีอิทธิพลต่อตัวลูกมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ สกัณฑ์ วิแก้วมรกต (2548) เกี่ยวกับความคาดหวังในการเรียนและสัมพันธภาพในครอบครัว กับความวิตกกังวลในการเรียนและเผชิญปัญหาของนิสิต พบว่านิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี จะมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่า และนิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังสูงกว่าระดับปกติ จะมีระดับความวิตกกังวลสูงกว่า เช่นเดียวกับ การศึกษาของ Dobbins (1969, p. 2958A-2959A, อ้างถึงใน นียดา พงศ์พาชำนาญเวช. 2535, น. 49) และงานวิจัยของ Mehan (1972, จุมพล หนิมพานิช, 2517, น. 8, อ้างถึงใน นียดา พงศ์พาชำนาญเวช, 2535, น. 50) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในอนาคตของนักเรียนมัธยมปลาย งานวิจัยทั้งสองชี้ให้เห็นว่าพ่อแม่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อของลูก

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในไทยและต่างประเทศ พบว่ามีหลากหลายปัจจัยที่เกิดจากตัวบุคคลและจากสังคม สภาพแวดล้อม คือ ความเห็นอกเห็นใจในตัวลูก สัมพันธภาพในครอบครัว ความคาดหวังในการเรียน และแรงจูงใจใฝ่อำนาจ ซึ่งจากผลการวิจัย แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยดังกล่าวกับเจตคติ

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตสังคมกับเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเรียนในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ ซึ่งเป็นบริบทที่ยังมีผู้ศึกษาน้อยทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ รวมถึงหาปัจจัยที่สามารถทำนายเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเรียนในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ได้ดีที่สุด เพื่อเป็นประโยชน์ในทางข้อมูลวิชาการ และนำปัจจัยที่สามารถทำนายเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเรียนในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ที่ได้จากผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมเลี้ยงดูลูกของพ่อแม่ อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมเพื่อพัฒนาเจตคติทางบวกของพ่อแม่ในการให้อิสระกับลูก

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาอำนาจในการทำนายของความเห็นอกเห็นใจลูก สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูก แรงจูงใจใฝ่อำนาจ ความคาดหวังในการเรียน และแรงจูงใจใฝ่อำนาจ ที่มีต่อเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกรเรียนระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่

นิยามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. **เจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา** หมายถึง ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และแนวโน้มพฤติกรรมของพ่อแม่ โดยมีผลต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา ให้โอกาสลูกได้คิด ตัดสินใจ และตั้งเป้าหมายตามความต้องการของตัวเอง โดยยังคงบรรทัดฐาน

ทางสังคมไว้ ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเอง และลูก โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน 1) ด้านความคิด 2) ด้านอารมณ์ และความรู้สึก 3) ด้านแนวโน้มพฤติกรรม

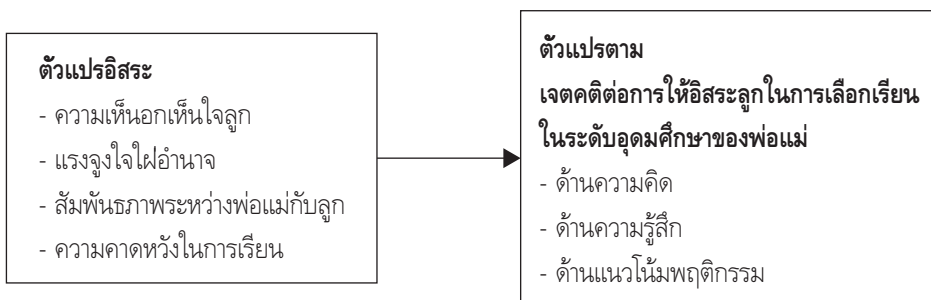
2. ความเห็นอกเห็นใจลูก หมายถึง ความสามารถของพ่อแม่ที่จะเข้าใจความรู้สึก อารมณ์และพฤติกรรมของลูก โดยอาศัยประสบการณ์ของตน สามารถตระหนักรู้ถึงความต้องการหรือสิ่งที่ลูกกำลังรู้สึก มีความรู้สึกร่วมกับลูก และสามารถแสดงออกกลับไปได้เหมาะสม ซึ่งรับรู้ได้จากพฤติกรรมที่แสดงออก ด้วยภาษา ถ้อยคำ และท่าทางที่เอื้อเพื่อหวังใย โดยพ่อแม่ที่ยังมีความเห็นอกเห็นใจลูกมากเท่าไร พ่อแม่ก็จะเกิดความเข้าใจลูกมากยิ่งขึ้น

3. แรงจูงใจใฝ่อำนาจ หมายถึง ความต้องการ หรือแรงจูงใจภายใน ของตัวบุคคลต่อบุคคลอื่น หรือสังคม ส่งผลให้บุคคลพยายามจะควบคุมสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ตนบรรลุผลตามความต้องการเหนือกว่าผู้อื่น ต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น การมีชื่อเสียง มีสถานบรรดาศักดิ์ ได้รับการเกรงอกเกรงใจ หรือคำชื่นชมจากผู้อื่น

4. สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูก หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างพ่อแม่กับลูก โดยการมีน้ำใจเอื้อเฟื้อคอยช่วยเหลือ ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน รวมถึงแสดงความคิดเห็นร่วมกันในเรื่องต่าง ๆ

5. ความคาดหวังในการเรียน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความปรารถนา หรือการตั้งเป้าหมายของพ่อแม่ที่มีต่อพฤติกรรมทางการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของลูก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ความเห็นอกเห็นใจลูก แรงจูงใจใฝ่อำนาจ สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูก และความคาดหวังในการเรียน สามารถร่วมกันทำนายเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ได้

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ พ่อแม่ที่มีลูกศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยลูกมีอายุตั้งแต่ 15-19 ปี ใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Hair et al (1998) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างต้องไม่น้อยกว่า 150 คนและใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ รวมถึงตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม ได้กลุ่มตัวอย่างคือ พ่อแม่ที่มีลูกกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมปลาย ปีการศึกษา 2563 และลูกจะต้องมีอายุตั้งแต่ 15-19 ปี จำนวนทั้งสิ้น 154 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 6 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ครอบครัวต่อเดือน ตอนที่ 2 แบบวัดความเห็นอกเห็นใจใจตัวลูก 8 ข้อ ปรับปรุงจากแบบวัด The Basic Empathy Scale (BES) ของ Jolliffe & Farrington (2006) ฉบับภาษาอังกฤษ ตอนที่ 3 แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูก 10 ข้อ ปรับปรุงจากแบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว ของ วัลลภา วงศ์ศักดิ์รินทร์ (1999) ตอนที่ 4 แบบวัดความคาดหวังในการเรียน 12 ข้อ ปรับปรุงจากแบบวัด The Parent Questionnaire contained Chinese Parental Expectation on Child's Future Scale (CPECF) ของ Leung & Shek (2011) ฉบับภาษาอังกฤษ ตอนที่ 5 แบบวัดแรงจูงใจใฝ่อำนาจ 6 ข้อ ปรับปรุงจากแบบวัด Motive Questionnaire ของ McClelland (1987) ฉบับภาษาอังกฤษ และตอนที่ 6 แบบวัดเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนระดับอุดมศึกษา 26 ข้อ คณะผู้วิจัยพัฒนาแบบวัดโดยอาศัยแนวคิดเจตคติของ Allport (1968) และแนวคิดพ่อแม่เฮลิคอปเตอร์ของ Ginott (1969) โดยลักษณะแบบวัดตัวแปรความเห็นอกเห็นใจลูก แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูก แบบวัดความคาดหวังในการเรียน แบบวัดแรงจูงใจใฝ่อำนาจ และแบบวัดเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนระดับอุดมศึกษา เป็นแบบประเมินตนเอง Likert Scale 6 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วยค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) คณะผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดทฤษฎีเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาแนวคิดของตัวแปรในแต่ละแบบวัดจำนวน 3 ท่าน

จากนั้นหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย โดยคณะผู้วิจัยนำแบบวัดที่ผ่านการปรับเนื้อหาและภาษาจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ พ่อแม่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อายุ 15-19 ปี จำนวน 50 คน โดยใช้การกระจายแบบวัดผ่านทางเครือข่ายชุมชนออนไลน์นี้ให้กับกลุ่มดังกล่าว

แล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาความสอดคล้องภายใน ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า แบบวัดความเห็นอกเห็นใจลูก มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .729 แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูก มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .911 แบบวัดความคาดหวังในการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .864 แบบวัดแรงจูงใจใฝ่อำนาจ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .709 และแบบวัดเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนระดับอุดมศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .936

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยจัดทำแบบสอบถามเป็นรูปแบบ Google form และดำเนินการกระจายแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างผ่านเครือข่ายออนไลน์ ตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคม 2564 ถึง 18 เมษายน 2564 สำหรับผู้ที่สนใจและผ่านเกณฑ์การคัดเลือกการเป็นกลุ่มตัวอย่าง อ่านคำชี้แจงการวิจัย และรายละเอียดการตอบของการทำแบบวัดให้เข้าใจและลงชื่อยินยอมเข้าร่วมการวิจัย จากนั้นให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำแบบสอบถามและแบบวัดตามคำชี้แจงและส่งกลับเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในการนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลและตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product-moment Correlation Coefficient) และค่าสถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise

ผลการวิจัย

1. ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

พ่อแม่ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่กำลังศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาที่ให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 77.9 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 77.9 มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 45.5 ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 27.3 และส่วนใหญ่มิรายได้ของครอบครัวมากที่สุดเป็นอันดับแรกอยู่ที่ 25,001 - 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.2

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

พ่อแม่ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีค่าเฉลี่ยความเห็นอกเห็นใจลูก สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูก และเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.96, 4.96 และ 4.60 ตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยความคาดหวังในการเรียน และแรงจูงใจใฝ่อำนาจอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.02 และ 3.19 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ (SD) และระดับของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา (n=154)

ตัวแปร	\bar{X}	SD	ระดับ
ความเห็นอกเห็นใจลูก	4.96	.63	สูง
แรงจูงใจใฝ่อาณาจ	3.19	.79	ปานกลาง
สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูก	4.96	.80	สูง
ความคาดหวังในการเรียน	4.02	.66	ปานกลาง
เจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่	4.60	.70	สูง
เจตคติด้านความคิด	4.74	.74	สูง
เจตคติด้านความรู้สึ	4.37	.75	สูง
เจตคติด้านแนวโน้มพฤติกรรม	4.74	.80	สูง

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน

ความเห็นอกเห็นใจลูก แรงจูงใจใฝ่อาณาจ สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูก และความคาดหวังในการเรียน มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาโดยการหาค่าสถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product-moment Correlation Coefficient) เพื่อวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า ความเห็นอกเห็นใจลูก และสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูก มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ในขณะที่ ความคาดหวังในการเรียน และแรงจูงใจใฝ่อาณาจ มีความสัมพันธ์ทางลบกับเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา (n=154)

ตัวแปร	1	2	3	4	5
1. ความเห็นอกเห็นใจลูก	-	.782**	-.133	-.279**	.336**
2. สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูก		-	-.218**	-.434**	.336**
3. ความคาดหวังในการเรียน			-	.255**	-.445**
4. แรงจูงใจใฝ่อาณาจ				-	-.342**
5. เจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษา					-

** p < .01

ปัจจัยทางจิตสังคม ได้แก่ ความเห็นอกเห็นใจลูก แรงจูงใจใฝ่อำนาจ สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูก และความคาดหวังในการเรียน สามารถร่วมกันทำนายเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ได้

เมื่อคณะผู้วิจัยวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเป็นขั้น แบบ Stepwise เพื่อทำนายเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ พบว่า ความเห็นอกเห็นใจลูก ความคาดหวังในการเรียน และแรงจูงใจใฝ่อำนาจ สามารถร่วมกันทำนายเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ ได้ร้อยละ 30.5 โดยความเห็นอกเห็นใจลูก ($\beta = .033$) มีอิทธิพลในการทำนายดีที่สุด รองลงมาคือ ความคาดหวังในการเรียน ($\beta = .032$)

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลการทำนายของเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise ($n=154$)

ตัวแปร	b	β_1	SE	t
ค่าคงที่	5.384	.558		9.643
ความเห็นอกเห็นใจลูก	.033	.010	.236	3.324**
ความคาดหวังในการเรียน	-.032	.006	-.367	-5.208**
แรงจูงใจใฝ่อำนาจ	-.027	.011	-.182	-2.502**
$R^2 = .305$				

** $p < .01$

อภิปรายผล

ความเห็นอกเห็นใจลูก แรงจูงใจใฝ่อำนาจ สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูก และความคาดหวังในการเรียน สามารถร่วมกันทำนายเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ ได้ร้อยละ 30.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 แยกส่วน เนื่องจากพบว่ามีเพียงความเห็นอกเห็นใจลูก ความคาดหวังในการเรียน และแรงจูงใจใฝ่อำนาจที่สามารถร่วมกันทำนายเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ได้ ส่วนสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูกไม่สามารถร่วมกันทำนายเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยอภิปรายผลได้ดังนี้

ความเห็นอกเห็นใจลูก เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงที่สุดในการทำนายเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\beta = .033$) จากการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งหมายความว่าพ่อแม่ที่มีความเห็นอกเห็นใจลูกสูงจะมีเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาในระดับสูง และพ่อแม่ที่มีความเห็นอกเห็นใจลูกในระดับสูง จะมีเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนต่อระดับอุดมศึกษาสูงตามไปด้วย ทั้งนี้อาจเพราะมนุษย์ทุกคนล้วนมีความเห็นอกเห็นใจในตัวเองอยู่แล้ว ซึ่งระดับความเห็นอกเห็นใจนั้น

จะพัฒนาตามประสบการณ์ในอดีต ความเห็นอกเห็นใจในตัวผู้อื่นจะทำให้บุคคลเข้าใจ ร่วมรู้สึก และพยายามที่จะเอื้อเพื่อช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ซึ่งความเห็นอกเห็นใจก่อให้เกิดพฤติกรรมเอื้อเพื่อตามมา (Laster, 1989, อ้างถึงใน จิตราภรณ์ ทองกวอด, 2555, น. 11-12) และเมื่อพิจารณาจากทฤษฎีความเห็นอกเห็นใจของ Laster แล้ว ความเห็นอกเห็นใจลูกมีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าวนี้เป็นพฤติกรรมเชิงบวก การให้อิสระลูกเป็นความพยายามที่จะเอื้อเพื่อหรือทำให้ลูกพ้นทุกข์จากสิ่งที่ไม่ต้องการนั่นเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Shelton and Rogers (1981, citing in Jones, 1997, p. 105-108) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเห็นอกเห็นใจกับเจตคติจากงานวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างความเห็นอกเห็นใจกับเจตคติ อีกทั้งยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jones ที่กล่าวว่า ยิ่งคนในกลุ่มมีความเห็นใจต่อสมาชิกมากเท่าไรจะส่งผลให้เกิดเจตคติทางบวกมากยิ่งขึ้น แสดงให้เห็นว่าความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติ

อย่างไรก็ตามคณะผู้วิจัยพบว่าผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับ งานวิจัยเชิงทดลองของ Jones ที่พบว่าความเห็นอกเห็นใจของกลุ่มทดลองต่อกลุ่มที่ถูกตีตราดังกล่าวไม่สามารถร่วมทำนายตัวแปรเจตคติต่อสมาชิกกลุ่มที่ถูกตีตราดังกล่าวได้ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อสมาชิกกลุ่มที่ถูกตีตราทางสังคมนั้นเป็นเรื่องที่ยาก อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงนั้นมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยอื่น ๆ อีกมากมาย แต่สำหรับการเปลี่ยนแปลงเจตคติดังกล่าว สามารถเปลี่ยนแปลงได้เล็กน้อยด้วยการเพิ่มข้อมูลทางบวกเป็นจำนวนมากให้กับกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มทดลอง (Rothbart & John, 1985, Weber & Crocker, 1983, citing in Jones, 1997, p. 117) จากความไม่สอดคล้องกันของผลการวิจัยกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการศึกษาตัวแปรตามและกลุ่มตัวอย่างนั้นแตกต่างกัน ทำให้ความสามารถในการทำนายของตัวแปรความเห็นอกเห็นใจนั้นแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ด้วย

แรงจูงใจใฝ่อำนาจ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลอันดับที่สามในการทำนายเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ ($\beta = -.027$) จากการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ทางลบกับเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าตัวแปรแรงจูงใจใฝ่อำนาจ กับตัวแปรเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาแปรผกผันกัน หมายความว่า เมื่อพ่อแม่คนใดมีแรงจูงใจใฝ่อำนาจในระดับสูง จะส่งผลให้เจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ในระดับที่ต่ำ ในทางกลับกันหากพ่อแม่คนใดมีแรงจูงใจใฝ่อำนาจในระดับต่ำ จะส่งผลให้เจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่มีระดับที่สูงขึ้น เนื่องจากบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่อำนาจอยู่ในระดับสูง จะมีลักษณะชอบการบังคับ พยายามใช้อิทธิพลเหนือคนอื่น ๆ และเขาจะมีความพึงพอใจถ้าเขาสามารถบังคับและควบคุมผู้อื่น (Gray and Starke, 1984, p. 82, Rainey, 1993, p. 26-27, Robbins, 1995, p. 47-49, อ้างถึงใน เบญจมา พูนสิทธิศักดิ์, 2548) ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการบังคับ ชี้นำหรือควบคุมแนวทางการศึกษาต่อของลูก จึงทำให้เจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนระดับอุดมศึกษาอยู่ในระดับที่ต่ำ ทั้งนี้จากผลการวิจัยจะพบว่าสอดคล้องกับการศึกษาของ Foder, Wick and Hartsen (2006, citing in Busch, 2018, p. 338-339) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมที่มีแรงจูงใจใฝ่อำนาจมาก มีแนวโน้มที่จะมีเจตคติทางลบต่อผู้สมัครที่มีบุคลิกภาพไม่เชื่อฟังผู้บังคับบัญชา มากกว่าผู้สมัครที่มีบุคลิกภาพและเจตคติในการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา และเลือกผู้สมัครที่มีบุคลิกภาพและเจตคติในการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา เข้าทำงานมากกว่าผู้สมัครที่มีบุคลิกภาพและเจตคติในการไม่เชื่อฟังผู้บังคับบัญชา อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัย

ของ ศรีธัญย์ รื่นณรงค์ (2553) ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการเรียนพลศึกษา สามารถทำนายเจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษาของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจส่งผลต่อเจตคติของบุคคลได้

สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูก เป็นตัวแปรที่ไม่สามารถทำนายเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากตัวแปรสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูกมีความสัมพันธ์กับความเห็นอกเห็นใจลูก ($r=.782$) ระหว่างกันเองที่สูงเกินค่าที่กำหนดไว้ หรือมีค่าความสัมพันธ์สูงกว่า .75 จึงอาจส่งผลให้เกิด Multicollinearity จากผลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของพรอยด์ (1995, น. 110, อ้างถึงใน จิตราภรณ์ ทองกวอด, 2555, น. 2) ที่กล่าวว่า ความเห็นอกเห็นใจถือเป็นกฎเกณฑ์สำคัญในการพัฒนาสัมพันธภาพ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุขและประสบความสำเร็จสามารถปรับตัวได้ดีเมื่อพบกับสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนั้นพ่อแม่ที่มีความเข้าใจ รับฟังความคิดเห็น ยอมให้ลูกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาต่าง ๆ คอยยินดีให้กับทุกความสำเร็จของลูก และพ่อแม่คอยช่วยเหลือลูกแต่พอดีถือว่าเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว และในทางตรงข้ามกับพ่อแม่ที่มีความขัดแย้งหรือมีความรู้สึกที่เป็นอริต่อกันระหว่างลูก ถือว่าเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่ไม่ดีภายในครอบครัว (อรนุช อุดมสมฤติ, 2550) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิฟัวจน์ เลิกนอก (2558) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจที่จะไม่สูบบุหรี่ของวัยรุ่นตอนต้น ในชุมชนเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ตัวแปรสัมพันธภาพของครอบครัวไม่สามารถทำนายความตั้งใจที่จะไม่สูบบุหรี่ได้ แต่ในขณะเดียวกันยังพบว่าผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีธัญย์ รื่นณรงค์ (2553) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษาของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูผู้สอนวิชาพลศึกษา และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ส่งผลกับเจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษาของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อย่างไรก็ตามจากผลการศึกษาพบว่าสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าตัวแปรสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูกกับตัวแปรเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาแปรผันตรง หมายถึง ถ้าสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูกสูง การให้อิสระลูกในการเลือกเรียนต่อระดับอุดมศึกษาจะอยู่ในระดับที่สูง แต่ถ้าสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูกอยู่ในระดับต่ำ การให้อิสระลูกในการเลือกเรียนต่อระดับอุดมศึกษาจะอยู่ในระดับที่ต่ำลง โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Symonds (1957, p. 21-23, อ้างถึงใน กุลววรรณ วิทยาวงศรุจิ, 2526, น. 11) ที่ว่าครอบครัวใดที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยแบบให้ความรัก แบบยอมรับและมีเหตุผลสำหรับเด็ก ครอบครัวนั้นจะเป็นครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับลูก

ความคาดหวังในการเรียน เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลอันดับที่สองในการทำนายเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ ($\beta = -.032$) จากการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ทางลบกับเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าตัวแปรความคาดหวังในการเรียนกับตัวแปรเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนระดับอุดมศึกษาแปรผกผันกัน หมายถึง ถ้าพ่อแม่มีความคาดหวังในการเรียนในระดับสูง การให้อิสระลูกในการเลือกเรียนต่อระดับอุดมศึกษาจะอยู่ในระดับที่ต่ำ แต่ถ้าความคาดหวังในการเรียนอยู่ในระดับต่ำ การให้อิสระลูก

ในการเลือกเรียนต่อระดับอุดมศึกษาก็จะอยู่ในระดับที่สูงขึ้น เนื่องจากพ่อแม่มีบทบาทสำคัญกับการเลือกเส้นทางในอนาคตของลูก ความคาดหวังของพ่อแม่ คือความเชื่อและการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในอนาคตของลูก ซึ่งจะสะท้อนออกมาผ่านผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ระดับการศึกษาที่ลูกจะได้รับ รวมถึงความคาดหวังให้ลูกได้รับการศึกษาขั้นสูงสุด (Ma, Siu and Tse, 2018) จึงมีผลต่อการให้อิสระกับลูกในการเลี้ยงดูได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Creswell, O'Connor, and Brewin (2008) ที่พบว่าพ่อแม่ที่มีความคาดหวังทางลบต่อลูก จะเข้าไปมีส่วนร่วมกับสิ่งที่ลูกทำมากกว่า แสดงให้เห็นว่าความคาดหวังของพ่อแม่ส่งผลต่อพฤติกรรมและรูปแบบการเลี้ยงดูลูก ซึ่งสามารถส่งผลต่อพฤติกรรมของลูกได้อีกทางหนึ่ง เช่นเดียวกับการศึกษาของ Dobbins (1969, p. 2958A-2959A, อ้างถึงใน นียดา พงศ์พาชำนาญเวช, 2535, น. 49) และงานวิจัยของ Mehan (1972, จุมพล หนิมพานิช, 2517, น. 8, อ้างถึงใน นียดา พงศ์พาชำนาญเวช, 2535, น. 50) ที่พบว่า พ่อแม่มีอิทธิพลในด้านกรวางแผนการศึกษาต่อและการเลือกอาชีพในอนาคต แสดงให้เห็นว่า ความคาดหวังในการเรียนส่งผลต่อเจตคติในการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ได้

สรุปผลการวิจัย

พ่อแม่ที่มีลูกกำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนระดับอุดมศึกษาอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ความเห็นอกเห็นใจลูก สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูก ความคาดหวังในการเรียน และแรงจูงใจใฝ่อำนาจ ตัวแปรที่มีอิทธิพลในการทำนายเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ได้ดีที่สุด คือ ความเห็นอกเห็นใจลูก รองลงมา คือ ความคาดหวัง และแรงจูงใจใฝ่อำนาจ ตามลำดับ สามารถร่วมกันทำนายเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ ได้ร้อยละ 30.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และในส่วนของตัวแปรสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูกเนื่องจากตัวแปรสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูกมีความสัมพันธ์กับความเห็นอกเห็นใจลูก ($r=.782$) มีค่าความสัมพันธ์สูงกว่า .75 จึงส่งผลให้เกิด Multicollinearity ด้วยเหตุนี้ตัวแปรสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูกจึงไม่สามารถทำนายเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอในการนำไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัยบ่งชี้ว่าตัวแปรความเห็นอกเห็นใจลูก ตัวแปรความคาดหวังในการเรียน และตัวแปรแรงจูงใจใฝ่อำนาจ สามารถร่วมกันทำนายเจตคติต่อการให้ลูกเลือกเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ได้ โดยเฉพาะตัวแปรความเห็นอกเห็นใจลูกที่มีอิทธิพลในการทำนายเจตคติต่อการให้ลูกเลือกเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ได้ดีที่สุด อีกทั้งตัวแปรดังกล่าวยังมีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาของพ่อแม่ ดังนั้นจึงเป็นข้อมูลสำคัญในการสร้างแบบแผนในการพัฒนาความเห็นอกเห็นใจลูกในพ่อแม่ เพื่อส่งเสริมให้เกิดเจตคติทางบวกต่อการให้อิสระลูกในการเลือกเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาต่อไปได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาตัวแปรอิสระเพิ่มเติม อาทิ ตัวแปรบุคลิกภาพของลูก ประสบการณ์ในอดีตของพ่อแม่ รูปแบบการเลี้ยงดู และค่านิยมที่มีต่ออาชีพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายครอบคลุมมากยิ่งขึ้น
2. ควรเก็บข้อมูลควบคู่ไปพร้อมกับลูก เพื่อดูความสอดคล้องกันระหว่างการรับรู้ของลูกที่มีต่อพ่อแม่ และการรับรู้ของพ่อแม่ที่มีต่อลูก ว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่อย่างไร อีกทั้งในครอบครัวอาจมีสมาชิกอื่นอีกที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น ปู่ย่า ตายาย

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. เนื่องด้วยสถานการณ์การระบาดของไวรัส Covid-19 ทำให้การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นไปในรูปแบบออนไลน์ ส่งผลให้มีข้อจำกัดที่จะได้กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะตัวแปรทางชีวิตจิตที่มีจำนวนหลากหลายเพียงพอ
2. หากเก็บข้อมูลในสภาพที่เป็นปกติ อาจเก็บจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งตามตัวแปรทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ของครอบครัวต่อเดือน ให้มีการจำแนกกลุ่มตัวอย่างในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (2562). รายงานจำนวนการฆ่าตัวตายของประเทศไทย. สืบค้นจาก <https://www.dmh.go.th/report/suicide/age.asp>
- กุลารรณ วิทยาวงศรุจิ. (2526). ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการปรับตัว. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- จิตราภรณ์ ทองกวอด. (2555). การศึกษาและพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- จิฬาวาจน์ เลิกนอก. (2558). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจที่จะไม่สูบบุหรี่ของวัยรุ่นตอนต้นในชุมชนเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหิดล) สืบค้นจาก <https://dric.nrct.go.th/Search/SearchDetail/295401>.
- ดวงเนตร เชยประเสริฐ. (2551). การศึกษาเจตคติของผู้ปกครองต่อการเรียนรู้สองภาษาของเด็กปฐมวัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- ดูลยา จิตตะยโสธร. (2552). รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู: แนวคิดของ Diana Baumrind (Diana Baumrind's Parenting Styles). วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 29(4), 173-181. สืบค้นจาก <http://utcc2.utcc.ac.th/utccjournal/294/ดูลยา%20จิตตะยโสธร.pdf>.
- นียดา พงศ์พานานาญเวช. (2535). ความวิตกกังวลในการศึกษาต่อและการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

สืบค้นจาก http://thesis.swu.ac.th.eu1.proxy.openathens.net/swuthesis/Gui_Cou_Psy/Niyada_P.pdf.

- เบญจมา พูนสิทธิศักดิ์. (2548). **บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับแรงจูงใจใฝ่อำนาจของผู้บริหารระดับต้น**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- ปัทม์วิชัย จากัญญาประทีป. (2558). **การพัฒนาเครื่องมือวัดการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองตามการรับรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามแนวคิดการอบรมเลี้ยงดูของ Schaefer**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- ผกาพรรณ นันทวิชาติ. (2549). **การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาโดยครอบครัว**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ). สืบค้นจาก http://thesis.swu.ac.th/swudis/Ed_Adm/Pakawan_N.pdf.
- พิกุล ทรัพย์โชค. (2550). **การศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม**. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ). สืบค้นจาก http://ils.swu.ac.th:8991/exlibris/aleph/a22_1/apache_media/DVPR2ENE2TN6M6X99RFSMSKBJ91BE7.pdf.
- วัลลภา วงศ์ศักดิ์รินทร์. (2559). **พฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการมีวินัยในตนเองแก่นักเรียนโรงเรียนสาธิต ในจังหวัดนครปฐม**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร). สืบค้นจาก <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/1021/1/55256208%20วัลลภา%20วงศ์ศักดิ์รินทร์.pdf>.
- ศรัณย์ รื่นณรงค์. (2553). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษาของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร**. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ). สืบค้นจาก http://ir.swu.ac.th/jspui/bitstream/123456789/940/1/Sarun_R.pdf.
- สุกัญญาธารส. (2562). **พฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการมีวินัยในตนเองแก่นักเรียนโรงเรียนสาธิตในจังหวัดนครปฐม**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม). สืบค้นจาก <http://202.28.34.124/dspace/bitstream/123456789/458/1/57010584022.pdf>.
- สัณห์ วิแก้วมรกต. (2548). **ความคาดหวังในการเรียนและสัมพันธภาพในครอบครัวกับความวิตกกังวลในการเรียนและการเผชิญปัญหาของนิสิตชั้นปี 2 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร**. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ). สืบค้นจาก http://thesis.swu.ac.th.eu1.proxy.openathens.net/swuthesis/Dev_Psy/Sakan_W.pdf.
- อดิศักดิ์ มิตดี, ณิชกุล ผู้เยี่ยมใจและไสว ศิริทองถาวร. (2563). **สาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม ในการประชุมวิชาการสำหรับนักศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3**. (น. 493-496). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. สืบค้นจาก <https://fit.ssru.ac.th/useruploads/files/20200629/c27a50b3ea9ffcea2f36b8aaf11a2f75957d8714.pdf>.
- อรนุช อุดมสมฤดี. (2550). **สัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์**. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

สืบค้นจาก http://ils.swu.ac.th:8991/exlibris/aleph/a22_1/apache_media/J2RXKRJAM1TLFMX895197LSF5.pdf.

- Allport, G. W. (1968). **Reading in attitude theory and measurement**. New York: John Welley & Sons.
- Busch H. (2018). Power Motivation. In J. Heckhausen & H. Heckhausen (Eds.), **Motivation and Action**. (pp. 335-368). Cham: Springer International.
- Clore, G., & Jeffery, K. (1972). Emotional role playing, Attitude change, and Attraction toward a diasbled person. **Journal of Personality and Social Psychology**, 23(1), 110-111. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/18905171_Emoional_role_playing_attitude_change_and_attraction_toward_a_disabled_person.
- Creswell, C., O' Conner, T.G. & Brewin, C.R. (2018). The impact of parents' expectations on parenting behaviour: An experimental investigation. **Behavioural and Cognitive Psychotherapy**, 36(4), 483-490.
- Felix, D. (2012). An IRT Analysis of Motive Questionnaires: The Unified Motive Scales. **Journal of Research in Personality**, 92, 40-44. Retrieved from https://www.psy.lmu.de/allg2/download/schoenbrodt/pub/ums_jrp.pdf.
- Ginott, Haim G. (1969). **Between parent and child**. NewYork: Avon Books.
- Hair, J.F.J., Anderson, R.E., Tatham, R.L., Black, W.C., (1998). **Multivariate Data Analysis**. New Jersey: Prentice Hall.
- Jolliffe, D., & Farrington, D.P. (2006). Development and validation of the Basic Empathy Scale. **Journal of Adolescence**, 29(4), 589-611.
- Jones, E. (1997). Empathy and Attitude: Can Feeling for Members of a Stigmatized Group Improve Feelings Toward the Group. **Journal of Personality and Social Psychology**, 72(1), 116-117. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/14200952Empathy_and_Attitudes_Can_Feeling_for_a_Member_of_a_Stigmatized_Group_Improve_Feelings_Toward_the_Group.
- Leung, Janet T.Y. & Shek, Daniel T.L. (2011). Validation of the Chinese Parental Expectation on Child 's Future Scale. **International Journal on Disability and Human Development**, 10(3), 267-274.
- Ma, Y., Siu, A. & Tse, W.S. (2018). The Role of High Parental Expectations in Adolescents' Academic Performance and Depression in Hong Kong. **Journal of Family Issues**, 39(9), 2505-2522.
- McClelland, D. C. (1987). **Human motivation**. New York: Cambridge University Press.